

BEKAPCSOLÓDÁS. SZABÓ
SIVATAL ÉS NYOMDA
Közlöny, (Brassai-utca) 10.
Felszám: Szerkesztőség
és központi hivatal — 977
S. M. Sz. — 558
Kéziratok kizárólag a
szerkesztőséghez cím-
ezve! Kéziratokat nem
dönt vissza.

UJ KELE

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

Negyedévre — 400
Egy hónapra — 240
Egy szám ára pályaud-
varon és vidéken is 4 lei
Bukarestben — 5—
Osehszlovákiában
Egy hónapra — ck 30—
Egy szám — 150

1924 október 16 Csütörtök

Cluj-Kolozsvár ★ VII. évfolyam ★ 231. szám

5685. Tisri 1

A keleti vallásháború

Eukóban a pán-arab konföderáció. A vahabíták Mekka előtt. A zsidó Palesztina Kelet békéjének védőbástyája

(Cluj-Kolozsvár október 15. Az Uj Kelet tudósítójától.) Közel- és Távolkeleten a világháború megszülése óta is szakadatlanul áll még a harcok fegyverrel, hol pedig az agitációs propaganda eszközeivel, de pillanatnyi szünet nélkül folyik a háború a keleti földön. A keleti fanatikus erők hit és a tőrhatalom és a fekezhetetlen nemzeti öntudat hegemoniájáért. A forogó Kelet színterében napok óta egy új és igen nagy horderejű mozzanat játszódik le: az arabiai mohamedánok testvérháborúja.

Az európai közvélemény a zsidóvá távlati jelentésektől ennek a háborúnak csak a külső kereteit ismeri. Csak annyit tud, hogy Ibn Saud, a vahabíták harcos törzseinek vezére hadba szállt Huszein ellen, aki Hedzsász királya és minden mohamedánok kalifája. Huszein király döntő vereséget szenvedett és emiatt a füstjárt útján Anglia segítségét kérte, hogy birtokait megvédhesse. Londonból azt a választ kapta, hogy Anglia nem avatkozik bele a benszállott lakosságok egy olyan harcába, amely tisztára vallási érdekekért folyik. Angol segítség híján Huszein levonta helyzetének korszakváltását és hogy bukásának súlyát enyhítse, arra való hivatkozással, hogy nem akarja Mekka szent városát és vérontás borzalmait kiadni, lemondott halálá és hírsíri méltóságáról. Fiát, Ali Hedszász polgár-királynak proklamálta, ő maga pedig seregével együtt elhagyta Mekka, úgy hogy a vahabíták serege vérontás nélkül jutott a szent város birtokába. Ibn Saud most győztes seregével Transzjordánia ellen akar vonulni.

Huszein pünkösdi királysága

Huszein bukásával ugyancsak örökre le-
bukott a Hasimita-ház rövid ideig ragyogó
csillaga. Huszein, Mekka egykori szerriffje,
tudvalevőleg csak a háború után került az arab
politika élére. Anglia egy független arab király-
ság ígéretével 1916-ban a maga pártjára hódí-
totta Huszeint. Az angolok a háború után
ígéretük realizálásaként Huszeint Hedzsász
királynak tették meg és kizsákmányolták király-
ságának nemzetközi elismerését, két fiát pedig
Reisult és Abdulahot Mesopotámia és Transz-
jordánia uralkodóinak tették meg.

Az első időkben mind a három fejedele-
mek csak nehézséggel kellett megküdenie. Rá-
szint a konszultált arabok nagy többsége nem
akarta elismerni királyságát Huszeint, akik az
angol imperializmus ügyének tartották, de
magában Angliában is éles hangok hangzottak
el az ellen a politika ellen, amely a beemelt
lakosság akaratát ellenére állított fejedelmeket
az arab államok élére.

Huszein győzelegének teljes tudatában
Angliával államszerződést akart kötni, de a
valódi pressziójára akarata ellenére is el nem fo-
gadható feltételeket szabott Angliának. A lehe-
tetlen feltételek között szerepelt többek között
a nemzeti arab kormány uralkodó alatt álló füg-
getlen Palesztina követelése is. Természetes,
hogy Anglia nem fogadhatta el ezeket a fel-
tevételeket és így az államszerződés, amelynek
lényege a Hasimita ház uralkodó alatt álló pán-
arab konföderáció lett volna, nem is jutott a
megvalósulás stádiumába. A konföderáció terve
szűlte tulajdonképpen a belső arabiai törzsek
forrongását. Ezen törzsek közül a legharciasabb
és a lepuritánabb mohamedánok, a vahabíták,
akik mohamedánabbak Mohamednél is és akik
a Koránból törölték azt a félmondatot: „Ez
Mohamed sz ő prófétája” és akiknek dogmája
tilja a dohányzást, a hagyományt és a nem
kisszponzósokat, a puritán mohamedánizmus

védelmére fegyvert fogtak Huszein ellen, aki
nem ártott sem dohányt szívnál, sem hagyományt enni.

Az angol Szafinksz

Mielőtt még az államszerződésről folyó vég-
nélküli tárgyalások jobbra, vagy balra eldőlték
volna, Huszein elkezdte elmozdítani, Ibn
Saud, a puritán vahabíták vezére, döntő o-
sápt mért Hedzsász királyára. Huszein fiának
adta át a trónját, de az még kétséges, hogy a
kalifátúról való lemondás negy konszultációja
ellenére is el fogják-e innerni a vahabíták Ali
Hedszász királyának.

Anglia politikájáról és taktikájáról nem le-
het eléggé tiszta képzet alkotni és éppen azért
korai volna még következtetéseket levonni,
míg pontos és megbízható jelentések nem ér-
keznek. Az azonban egészen bizonyos, hogy
Anglia azt a fegyveres segítséget, amelyet a
hedzsászi királyságtól megtagadott, nem fogja
megtagadni Transzjordániától, amely mandátu-
rus terület. A legújabb jelentések szerint a
vahabíták Amman felé menetelnek, de az an-
gel csapatok és repülőgépek a modern há-
borus technika vívmányaival könnyű győze-
met fognak aratni a harcra vahabíták fölött.
Palesztinát tehát, amelyet az előtte fekvő
Transzjordánia is véd, nem veszélyeztetik sem fe-
nyegeti.

Palesztina a Kelet pítvara

Az is bizonyosra vehető, hogy Anglia a
legutóbbi eseményekből le fogja vonni az ün-
ként királkozó konszultációkat. Anglia meg
fogja gondolni, vajon tovább is hozza-e nyelvi
áldozatokat olyan mesterséges állami alakulatok
érdekében, amelyeknek semmiféle igazságtér-
tis képzésével sincsenek. Míg a zsidó nemzeti
otthon produktív céljaira eddig egyetlen egy-
szer sem kapott kölcsönt Angliától, addig a
Hasimita család uralkodására sok ezer tön-
telt áldozott a brit birodalom egészen improduktív
kicskénkre. Anglia India felé vezető országút-
ját nem fogja hagyvi veszélyeztetni a vahabita
törzsektől, de a veszély elkerülésének érdeké-
ben a jelenlegi rendszer gyökeres megváltoztatá-
sára van szükség. A legutóbbi események
világosan megmutatták, hogy a palesztinai
mandátum nélkülözhetetlen szükség és a jelen
viszonyok között egyedül lehetőség mindazon
nemzetközi érdekek megvédésére, amelyeknek
gyújtópontja Palesztinában van. Palesztinában
pedig ma a fejlődő zsidó Nemzeti Otthon a leg-
erősebb és legpozitívabb építő és konszolidáló
erő. Itt értékeket teremtenek, amelyek a civi-
lizáció és a béke lehetőségeit szolgálják. Az
angol államférfiak, akik az arab effendik agi-
tációjától megszédültek, de akik az utóbbi idő-
ben egyre jobban közeledtek a dolgok helyes
és józan mérlegeléséhez, a legfrissebb esemé-
nyek hatása alatt rá fognak eszmélni arra, mi-
lyen óriási jelentősége van a palesztinai zsidó
kolonizációnak. Mert a zsidók nemcsak a nyu-
galmat és a rendet fogják jelenteni, de ők
fogják a Nyugatot Kelettel összekötő civilizá-
ció szerepét is betölteni.

Arabok és zsidók

Az araboknak nem kell félni a zsidóktól,
akik tévés szándékokkal, imperialista tendenciá-
 nélkül és azzal a gondolatnal jönnek az or-
szágba, hogy békében éljenek az arabokkal.
A szomszédos államok története meg fogja
tanítani a palesztinai arab lakosságot arra is
hogy a politikai értelemben vett függetlenség,
nem mindig kívánatos. Míg a Jordántól Ke-
letre fekvő független arab területeknek évek

óra patakokban folyik a testvér, addig Pa-
lesztina az igazi béke földje. Ez a béke pedig
egyaránt legfőbb érdeke a Palesztinát lakó
araboknak és zsidóknak. Az ország boldogulá-
sért folyó munka testvéri szolidaritást hozhat
létre a zsidók és arabok között. Előfeltétele
ennek a szolidaritásnak csupán az, hogy mind-
két nép ismerje el és respektálja kölcsönösen
a másik nép nemzeti mozgalmát. Az arabok
ma politikailag letörtek. Egyik törzs harcol a
másik ellen, de örültség volna tőlünk, ha mi
ebből azt a következtetést vonnánk le, hogy
az arabok nemzeti mozgalma a palesztinai kér-
dés szempontjából olyan alsóbbrendű jelentő-
séggel bír, amellyel nem is kell számot vetni.
Csak ha éppen úgy nemzetek fogjuk tekint-
teni az arabokat, mint ahogy azt mi is tőlük
elvárjuk, akkor fogjuk megtalálni végre az
utat, amelyen együtt tudunk haladni a közös
ország ujjaépítésének szolgálatában.

Amerika lázas izgalomban várja az Oceanjáró Zeppelint

Boston fölött már átrepült a Zeppelin

(Berlin, október 15. Az Uj Kelet tudósítójá-
tól.) Az első Oceanjáró óriás Zeppelin, amely
tegnapelőtt szállt fel Friedrichshafenben óriási
közönség jelenlétében, az Azoriszigetek felé
repült. A légjáróról, amelyet tudvalevőleg az
amerikai kormány vásárolt meg, állandóan
perkor azt jelentette a radio, hogy a repülő-
zavartalanul teszi meg útját és a jelzett időben
a negyvenedik szélességi és a harminconyolcadik
hosszúsági fokot haladta át. A százhusz kilo-
méteres sebességgel egyáltalában nem okozken-
tetett, a hajó gondolatjában tőlük jól érzik magukat.
A hajót Amerikában lázas izgalomban vár-
ják. Az újságok nagy terjedelemben foglalkoz-
nak a Zeppelinnel, amelynek korzások jelen-
tősége lesz az Európa és Amerika közötti for-
galomban. Az újságok közül a Zeppelin alkát-
részt, berendezést, keresztmetszetét, legény-
ségének nevét és az utasok arcképeit. A játé-
kereskedők dívatba hozták a kis Zeppelineket
és egész Északamerika egyébről sem beszél,
mint arról az eseményről.

A Zeppelin Washington és Baltimore
és Philadelphia közötti Lakehurstban fog
kikötni. A hatóságok rendelkezést bocsátottak
ki, hogy melyik a hajó megjelene a láthatá-
ron, sz egész városban tilos a dohányzás.
A város szállodái zsúfolásig megteltek, azonfelül
a rendezőbizottság gondoskodik a vendégek
elhelyezéséről. Az Unió tengerészeti minisz-
tériuma már jelentést kapott a Zeppelinnél. A
szikrátvírón leadott jelentés szerint a Zeppelin
víze fogytán van, máskülönben utasai jól érzik
magukat, gramofon mellett szórakoznak és
kártyáznak.

Az L. Z. III. 1200 mérföld távolságban
Lakehursttól szikrátvíratot küldött az ut-
vonalon tartózkodó hajóhoz, közöljék, hogy
hol van, mert a nagy ködben nem tud tájé-
kozódni. Újabb jelentés szerint a Zeppelin
folytatja útját és a helyes irányban.

A legújabb jelentések szerint a hatalmas
légi jármű ma délelőtt tíz óra husz perkor
Bostonon átrepült és délután négy órára vár-
ják, hogy Newyork fölött vonuljon el.

A Zeppelin útját nemcsak Amerikában,
hanem a világ minden sajtójában korzások
jelentőségűnek méltatják. A francia nemetel-
lenes sajtó nagy háborus veszedelmet lát a tö-
kéletlenített Zeppelinnel és követeli a kormány-
tól, hogy ezt a kérdést valamelyik világpoli-
tikai fórum előtt rendezzék, nehogy Németor-
szág ismét megfélemlítse a világot.

Egy éven belül hajlékot kell adni a Tarbut-liceumnak

Nagyszabású akció készül a Tarbut-iskolák felépítéséért. Ötmillió lejt van szükség az iskolaépületekhez

(Ciuj-Kolozsvár, október 15. Az Uj Kelet tudósítójától.) A Tarbut Zsidó Iskola Egyesület legutóbbi ülése új lendületet adott a kolozsvári zsidó középiskolaépítés régen vajdú ügyének. Az iskola-egyesület új elnöke, Molnár Jakab székfoglalójában kifejtett programjához hűven előbb helyreállította a költségvetési egyensúlyt, ami az elmúlt abnormis tanév után igen súlyos feladat volt, annál is inkább, mert a vizsga-merészek — bár indokolatlanul — sokakat elhárítottak a zsidó középiskolától, ezenkívül a fokozódó drágaság folytán nem lehetett elérkezni a tanárok fizetésrendezése elől sem és végül, mert több százezer lejnyi adósság átvállalása nehezedett az új vezetőségre. Műtan azonban az új elnökségnek sikerült a lehetőséghez képest biztosítani a most következő iskolaév normális lefolyását, Molnár Jakab elérkezettnek látta az időt arra, hogy megtegye a szükséges lépéseket előzőli programja másik részének megvalósítása érdekében is, hogy

a jövő tanévig az új iskolaépület tető alá legyen hozható.

A Tarbut kuratóriuma legutóbbi ülését egy-azólván kizárólag az építési-probléma megoldásának szentelte. Egyhangúlag kialakult az a fel-fogás, hogy a kérdés már tovább nem odázható és dacára a súlyos gazdasági helyzetnek a zsidó ifjúsággal szemben fennálló eme becsületbeli tartozás teljesítése elől tovább kitérni nem lehet és nem szabad.

Dr. Fischer József, a kongr. izr. hitközség elnöke felhívta a kuratórium-figyelmét hitközsége két év előtti nagygyűlésének határozatára, mikor is a hitközség egyhangú lelkesedéssel bocsátotta a Calea Reg. Ferd. 54. szám alatti telkét iskolaépítés céljaira. A hitközség nem kötötte időhöz az építés megkezdését,

a hitközség ajánlata ma is fennáll, csak élni kell vele.

Bár hivatalos felhatalmazása nincsen, meg van győződve róla, hogy annál a nagy megértésnél fogva, amellyel a kongr. izr. hitközség előjárása és összes tagjai az iskola kérdésben tanusítanak, a továbbiakban is hitközsége minden közni, hogy akár a leány-, akár a fiúközépiskola felépíthető legyen.

Az ortodox hitközség jelenlévő képviselő-testületi tagjainak nem állott módjukban a hitközség vezetőségének hivatalos álláspontját közölni, de kétségtelennek tartják, hogy Ko-

lozsvár összejedőssége felfogásra és iránylati különbségekre való tekintet nélkül szívvel-leléssel támogatni fogja az iskolaépítési akció-t.

A felzárkózások közül számon van hangulioz-ták, hogy miután a tanulóknak alig 5-10 szá-zaléka a kongr. hitközséghez tartozó szülők gyermeke, a többiek mind ortodox szülők, minthogy továbbá a Tarbut iskolák a nemzeti szellem ébrentartása mellett a konzervatív val-díkos érzés ápolására és fejlesztésére hivatottak, az iskola eme jellege már külsőleg is nyoma-tékosabb kifejezést nyerne színtal, ha az új épület az ortodox hitközség nagy telektömbjén nyerne elhelyezést.

Ez az óhaj gazdasági szempontból is indo-

Megnyílt a parlament új ülészaka

A királyi trónbeszéd

(Bucuresti-Bukarest, október 15. Az Uj Kelet tudósítójától.) Ma délelőtt 12 órakor megnyílt a parlament új ülészaka a szokásos formalitások mellett. Az ünnepélyes Tedenum után a képviselők és szenátorok bevonultak a szenátus üléstermébe, melynek karzatain a dip-lomaták és a főváros legelőkelőbb publikuma foglaltak helyet.

Pontban 12 órakor vonult be Ferdinánd király Mária királyné és Károly trónörökös kíséretében a terembe, majd a megjelentek lelkes tapsai közepette felolvasta a trónbeszédet.

A trónbeszéd először a kormány külpoliti-kájával foglalkozik. Rámutat Románia béke-készségére és arra a meggyőződésre, amely az országot Duciának a genfi leszerelési bizottság elnökvé történt megválasztásával érte. A kor-mány a szövetségesekkel való jó viszony mel-lett a szomszédokkal is helyreállítani igyekszik a barátságos viszonyt. Örömet fejez ki, hogy Magyarországgal és Ausztriával több szerződést kötöttek, amelyek közül néhány még ratifiká-lásra vár. A trónbeszéd annak a reménynek ad kifejezést, hogy a román és osztrák kor-mányelnökök kölcsönös látogatásai a két or-zság barátságát elő fogják mozdítani.

Ami a belföldi helyzetet illeti, hangsúlyozza szükségességét az egységesítés érdekében. Azután a választásreform megszavazása esedékes. Folytatni kell az agrártörvény és az erdőkészítési törvények alkalmazását. A pénzügyi helyzet napról-napra javul.

Nyugodtan nézzük a jövő elé és lépésről-

kolt, minthogy így a fin- és leányiskola egy telek-tömbön volna elhelyezhető, ami által az építke-zésnél lényeges anyagi megtakarítások érhetőek el.

Molnár Jakab az építkezés helyének kérdé-sében a döntést még korainak tartotta mind-addig, míg az összes illetékes tényezőkkel ér-demben tárgyalásokat nem folytatott. Egy két-régtelen: az akciót a legürgösebben meg kell kezdeni és

mintegy ötmillió lej az a minimális ösz-szeg, amelyre okvetlenül szükség van

és amelyet részben adományok, részben köl-ésönköltvények útján kell előteremteni. Ezután megköszönte az elnök a kuratórium tagjainak a kérdésben tanúsított érdeklődését és azon meg-győződésének adott kifejezést, hogyha a lelke-sedés tetteiben is meg fog nyilvánulni, akkor egy év múlva a jól végzett munka tudatában lesznek az új középiskola kapui megnyithatók.

lépésre haladunk az ország kincseinek értéke-sítésében, — mondja a trónbeszéd — amely azután felsorolja a megoldásra váró feladato-kat: a kommercializálási törvények kiegészí-tése, a szabad kikötőzónák létesítése, a munka-törvény, a népjóléti kérdések, a nyugdíjtör-vény módosítása, a közzetett adórendszer reor-ganizálása, a sajtótörvény, a bírói jogszolgá-ltatás egységesítése, a büntetőtörvénykönyv re-formja, a közoktatásügyi reorganizációja, a kul-tuszreform és a hadsereg szervezetének kiegé-sztésére szolgáló javaslatok képezik a most megnyíló ülészak feladatait.

A trónbeszéd végén a király Isten áldását kérte a törvényhozás munkájára, majd a meg-jelentek lelkes tapsai között eltávozott.

A parlament két háza délután összejött az új tisztikar megválasztása végett. Mint várható volt, szenátuselnökké újból Ferechidet, kama-rai elnökké pedig Orleansut választják meg.

A trónbeszéd felolvasásán a Jorga-párt és a kisebbségek képviselői jelen voltak, a tiszti-ka-r választástól azonban az egész ellenzék távol-maradt.

Ujabb frank spekuláció. Párisból jelen-tik: A francia pénzügyminiszter szigorú intéz-kedéseket tett, hogy a frankkal való speku-lációt megakadályozza, mert újabb jelek szerint a frank ellen ismét akciót terveznek. A pénz-ügyminiszteri intézkedés következtében tegnap tizenkét külföldi letartóztatott, akiket azszal gyanúsítanak, hogy a frank terhére nagy devizasppekulációkat folytattak.

A sánta Fiske

Zsidó koldusregény

Irta Mendele Molcher Sztórim Fordította Székely Béla

Nem tekerőriáztunk sokat, hanem felültünk a szekerekre és továbbhajtottunk. Én előre, Alter pedig utánam. Szekerének öreg, szakadt gyékényből van az ekhója; ahány kerék, annyi-féle; a kullók pedig iradzsgal vannak megkötve. A megtárgult kerékagyak ide-odacsuszak a tengelyen; szűnet nélkül csiko-rognak és nyikorognak. A szekeret egy magas, sovány gebe húzza nagy kinnal; a háta ki-sebzett és rühes, a hasa lekopott, a fülei le-konyultak, kifakult sörénye pedig összebogo-zódott a nyakhám foszló cseptüjével.

Az imából még csak néhány jelentéktelen befejező rész van hátra; amivel már nem igen törődik az ember. És amikor már ezzel is kész vagyok, új küzdelem kezdődik a rossz hajla-mokkal: „Igyál, — egy korty pálinkát. Fris-sítsd fel a szíved” — sugja rábeszélően. Én egy grimasszal visszautasítom: „De hiszen ma Siveszor be Tamuz van, „igen nagy bűjt”. — Ugyan — válaszolja. — Mi köze a mai zsidóknak az öreg Nebukadnezarhoz? Most sokkal többet szenvednek, még se csinál belőle senki nagy dolgot. Ne légy olyan buta: bi-zony szegény, öreg és gyenge vagy, egy korty pálinka igazán nem árt meg neked. Végighu-zom kezemet az arcomon, hogy egy toladó legyet elhessegessek és emellett egy pillantást vetek a kocsi mélyén fekvő batyumra, melyben elég tekintélyes készletem van: pálinkából, tatárkápiból, mézes rozspogácsából, hagymá-ból, fokhagymából és más mindenféle jóból. A nyál összefut a számban, a szívem majd

megszakad a vágyakozástól, a gyomrom ko-rog... Oh, csak egy csepp pálinkát, csak egy harapást! Gyorsan elfordítom a fejem és hogy elhessegessem a rossz gondolatokat, mindent megbámolok, ami élem kerül.

Az ég derült és kék, a legkisebb felhő-foszlány sincs rajta. A nap úgy süt, mint a tűz, szellő sem rebben, a kalászkok a mezőkön, a fák az erdőben meg se rezzennek, mintha oda volnának láncolva. A tehének lustán, kinyuj-tott nyakkal heverésznek a fűben, hébe-hóba legyintenek egyet a fülükkel, kérődznek; má-sok pedig a földet turják szarvaikkal, patáik-kal kapálnak és felbőgnek a nagy hőségstől.

A pudikutya csapkodó farkakkal szalad-gál, fejét jobbra-balra lóbálja, majd hirtelen megáll, a földet szaglássza, szimatol, nagyokat szuszog, vonit, öklendezik és kapálózik a lá-baival. Egy görbe, félig kiszáradt, villámsuj-tetta fűzfa körül lovag állanak. Fejeiket egymás nyakán pihentetik, hogy legalább így kis ár-nyékhoz jussanak; farkaikkal csapdosnak, hogy a mérges legyeket elhessegesék. Az egyik ma-gas ágon egy szarka himbálózik; messziről úgy néz ki, mintha csikós tatesz volna rajta és ima közben ringatná magát. Oldalra hajítja a fejét, akár a „tachnun”-nál,¹¹ fel-felszökken és hébe-hóba rikkant egyet. Majd ismét meg-nyugszik, kinyújtja vékony nyakát és álmos szemekkel bámul Isten világába... Az uton minden csendes; nesz se hallik, madarakat se látni. Csak a szunyogok hadakoznak, mint bösz szellemek a levegőben; az ember szem-e előtt röpdösnek, zúmmognak, mintha valami titkot akarnának elárulni, — egyszerre mind

¹¹ Tachnun — egy mindennapi bűnbánó ima, amely elmondása közben balra kell hajtani a fejet.

eltűnnek. És a fűben és a vetésben tücskök cripelnek; a szárnyaikat rezegtetik, azután pe-dig „tányéroznak”.

Meleg van, csönd van... olyan szép min-den... Isten teremtséi pihennek.

A nagy meleg miatt a szekereken elnyulva és — engedelemmel legyen mondva — egy szál ingben és tatesz-kotenben¹² fekszem és a ka-lapomat orrom hegyére tolom; a breslaui gypjuhagrisnyát, — amelyet a mi nagy bűneink miatt nyáron is viselek, — lehuzom egész a sarkomig — és izzadok. Épp olyan örömem telne benne, ha nem is sütné a nap egyenesen az arcomba. Mert szívesen izzadok; a gőzfürdő-ben a legnagyobb melegben is a legfelso-padon szoktam feküdni. Az apám — fáradozzon az érdekében az Urnál — gyermekkorom óta hozzászoktatott. Forró, tüzes, izzó zsidó volt az apám és a gőzfürdőt mindennél jobban sze-rette. Ezért a tulajdonságáért minden zsidó előtt nagy tiszteletben állott. A gőzfürdő iránt való előszeretetében sok zsidó érzés rejlik és az emberek mint istenes, kegyelt embert respektálták. Igen, ami az izzadást illeti, nagy tudós ő; — a gőzfürdés tudományában alapo-san jártas; — ilyen dolgokban csudálatosan éles ész!

Az izzadás igazi zsidó dolog. Nem mulik el a szombat, vagy más ünnepnap, hogy a zsidó előbb ki ne izzadná magát a gőzben... A földön élő hetven törzs közül ugyan melyik nép izzad többet, mint a zsidó? De nem erről akarok beszélni...

¹² Tatesz-koten — (kis tatesz) ugyanaz, ami az arbe kanfesz: lenből készült ruhadarab, melynek négy szögletéből szimbolikusan megcsomózott szálak lóg-nak; a ruha alatt viselik a zsidók.

(Folytatása következik.)

Beszélgetés egy antimilitarista hadügyminiszterrel

Dánia teljesen leszereli hadseregét és flottáját. Csak rendőrség lesz tengeren és szárazföldön

(Kopenhága, október 15. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az Uj Kelet megírta, hogy a dán kormány, amely a legutóbbi választások után megerősödött szociáldemokrata pártból került ki, törvényjavaslatot terjeszt a dán parlament, a Folketing elé az ország teljes katonai leszereléséről. A leszerelés megkezdésének világtörténelmi érdemét egyetlen nagyhatalom sem vitta ki magának. Sem az angolok, akik kezdeményezték, sem az oroszok, akik állampolitikájuk fő programpontjakként állították föl és világpropagandájuk tengelyébe helyezték. A németek sem, akik haderejük rájuk kényszerített erőlködésén kívül, nemzetgazdaságuk okából is rá lennének kényszerítve a militarizmus leépítésére. Még az szonyomorított, széjjel szagallott Magyarország is hatalmas tételen szorult el a hadserege költségvetését, holott lezülött valutája és közállapota csak ugy javalhatnának meg, ha az ország gazdaságának új orientációt keresne, olyanokat, amelyeknek irányvonala a esik többek között, vagy talán első sorban a katonai leszerelés. A leszerelést nem ezek kezdik, hanem az északi kis állam: Dánia.

Dániában a kormányhatalmat mostanában a munkásmínisztérium irányítja, amelynek hadügyi tisztségében élén egy volt hadtiszt, Rasmussen áll, akit szakszervezeti tevékenysége a munkásmozgalom élére juttatott. Mint politikus mindig is olyan akciókat kezdett, amelyek alkalmazók voltak arra, hogy országa közvéleménye fölfigyeljen.

Egy antimilitarista hadügyminiszter

Most, hogy Rasmussen a hadügyek élére került, az egész világ figyelmét tereli magára azzal, hogy a dán szociáldemokrata párt egyik régi programpontját valóra váltja és a parlament szociáldemokrata többségének támogatásával a leszerelést végrehajtja. Dánia katonai helyzete évek óta igen fontos volt, különösen abból a szempontból, hogy az ország az Északi-tenger bejárója fölött, a Sund a nagy Belt és a kis Belt vizsein felsőbbrendű jogokat gyakorol. A dán országgal szemben a katonai vitáknak mindig is ez a helyzet adta meg sajátos karaktert és a világháború idején a német és angol katonai vezetéség egyaránt foglalkozott Dánia katonai lehetőségeivel és kihasználhatóságával. Dánia tehát mint katonai faktor is számbajöhető ország, mégis a hadügyminiszter október nyolcadikán a törvényhozás elé terjesztette leszerelési javaslatát, amelynek lényege, hogy az egész fegyveres erő, amely mostanában nyolcvanezer főből áll, lecsökkenték egy hélezer főnyi rendőrbizottságra.

Rasmussen miniszter nyilván javaslatának világtörténelmi jelentősége tudatában, a javaslat beérkezése előtt magához kérte a Kopenhágában működő külföldi sajtó képviselőit és előtük ismerette javaslatát lényegét.

Teljesen szűnjön meg a hadsereg

— Azt javasolom — így kezdte információját a miniszter —, hogy Dánia szárazföldi és tengeri hadereje teljesen szűnjön meg. A mai hadsereg háborús állománya nyolcvanezer ember. Évente nyolc ezer újoncot hívunk be és a hadsereg fenntartásának költségvetése évente ötven ötvenöt millió dán korondt (negyvenöt millió svájci frankot) emészt meg. E költségvetés katonai berendezkedés helyett javaslatot do'gostam ki, amely ezt az egész hadi apparátust átváltoztatja egy hátezer tagu rendőri testületté. Ezt a fegyveres testületet az igazságügyminisztérium hatásköre alá rendelném. Ez a felállítás ki kívánnék egy tengeri rendőrhatalmat, amelyet a tengerészeti minisztérium adminisztrálna. A hadügyminisztériumot eltöröltetem.

A miniszter az újságírókkal folytatott beszélgetése során elmondta, hogy az ország helyzete 1914 óta valómivel megváltozott, minthogy a déli határain lévő állam, Németország, ma már katonailag egyáltalán nem olyan félelmetes, mint amilyen a világháború előtt volt. Viszont az a megfontolás is vezette a kormányt, hogy ha a hatalmas Franciaország, amely — okkal, vagy ok nélkül — a mai lecsökkentett haderejét Németország miatt egédkodik és biztosítja magát német betörés ellen, akkor a győze Dánia háborús katasztrófá esetén szintén erőtlenné bizonyulna. Valami próba féle volt már erre és pedig az 1914-ik esztendő, amikor a kormány nagyon komolyan megfontolta az ország védelmét, mert már az első augusztusi napokon Németország diplomáciai úton megkérdezte, hajlandó-e Dánia a nagy Belt-bejáratánál állni el-

sárni. Ez a kérdés akkor még csak tapogatózás volt, mégis nagy zavart okozott a pártok és a kormány körében. A konzervatívok vissza akarták utasítani a beavatkozást, éppen ugy a baloldaliak is, de a radikális kormány a szociáldemokraták támogatásával a bejáró esetleges elárása mellett határozott. Ez nagy szerencse volt, mert más válság esetén Dánia könnyen belesodródhatott volna a világháborúba.

Luxemburg példája

Az újságírók azon kérdésére, vajon egy leszerelt Dánia nem jutna-e háború esetén még rosszabb helyzetbe mint Belgium, amely kis hadserege ellenére is megpróbálta területe fegyveres védelmét.

Feleletében Rasmussen rámutatott Luxemburg példájára, amely mindjárt a háború kitörésekor kijelentette, hogy képtelen megvédeni területét és a német felvonulás ellen meglegedett egy tiltakozó manifestummal. Németország viszont nyíltan elismerte, hogy e bevonulás merénylet volt a nemzetközi jog ellen és százmillió márkányi kártérítést helyezett letébe a bevonulás által okozott károk

Az angol választási harc

Mit ígérnek a pártok? A munkáspárt vádja a polgáriak ellen

(London, október 15. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az angol parlamenti pártok a választásig való rövid terminus miatt már most megkezdtek és pedig teljes gőzzel a választási propagandát. A konzervatívok a munkásbiztonság reorganizálását is programjukba vették, hogy ezzel is a maguk táborába tereljék a munkástömegeknek jobban szitukit, elpolgárosodott rétegét. Ígrik a szakmai kiképzés fejlesztését, a mezőgazdasági helyzet megjavítását és az adórendszert igazságos reformját.

A liberálisok választási manifestumát Lloyd George dolgozta ki és tulnyomóan ipari kedvezményeket ígér. Azonfelül ígrik a biztosítási járadékok és betegsegélyző pénzek felemelését, továbbá a betegsegélyezés kedvezményeit kiterjesztését a magasabb fizetési alkalmazottakra. A párt ismét előveszi az 1910-ben Lloyd George által elkészített törvényjavaslatot a kihasználatlan földek magas megadóztatásáról. Ezzel el akarják érni, hogy az ország nagy parlagon heverő területeit vegyék művelés alá és ezzel is csökkentés a munkanélküliség számát, amely ma ötvenegymillió. A munkáspárt ellen azzal is agitálnak, hogy kimutatják a munkanélküliek számának állandó

megterítésére. Ha ime a háború után Luxemburg, amelynek nincs katonasága, csak egy rendőrbizottsága, a népszövetségben egyenrangú helyet foglal el Franciaországgal és Dániával.

Csak rendőrség lesz

A felállítandó rendőrség kiképzéséről Rasmussen kijelentette, hogy évente nyolcszáz önként jelentkező rendőrelőnyt képeznek ki és tisztán rendőri vonatkozású ismeretekre oktatják őket. Az oktatás tartama négy és fél hónap. Revolverekkel, karabélykkal és botokkal fegyverzik fel őket és kioktatják a házigránátok kezelésére is. A tengeri rendőrség a következő egységekből fog állni: öt 800—1500 tonnás hajóól, amelynek rendőrelőnyége a halászatot ellenőrizi, egy nagyobb őrhajó, három motoros gyorsbárka és tiznekét hidroplán. A hadcsók nem fogják meghaladni évente a tizenegymillió dán korondt. Ehhez az összeghez az első években hozzájárul még hatmillió nyugdíj.

A dán hadügyminiszter kijelentette még, hogy ezt a javaslatot a polgári pártok közül a radikálisok is támogatni fogják. Az új dán parlament, amely tudvalegleg ez év áprilisában ült össze, ötvenöt szociáldemokrata és husz radikális baloldali szervezet fölött rendelkezik.

emelkedését. Az utolsó hatan ugyanis tizenötezerrel növekedett a munkanélküliek száma.

A munkáspárt propagandája szintén bízogulyozza a parlagon heverő földek nagy megadóztatását, azonfelül ígrik, hogy az özvegyek számára törvényben biztosít évi járandóságot. A munkáspárt különben azzal vádolja a liberálisokat és konzervatívokat, hogy összeküldték az új választások kiérősakoldására. Ezzel ugyanis azt akarták elérni, hogy a kormány ne legyen abban a helyzetben, hogy a munkások érdekében hozandó több törvényt megalkotasson.

Mind a három párt a választási küzdelmet a belpolitikai és gazdasági platformon kívánja végigharcolni. A külpolitika csak általánosságban szerepel a választási propagandában, és semmi különösebbet nem tartalmaz. Sem a Dawes-tervezet, sem az egyiptomi kérdést, sem a törökökkel való konfliktust nem szerepeltetik a választási kampányban. A külföld csak abban a vonatkozásban szerepel, hogy Anglia milyen módon lehet versenyképes a világpiacon.

A közhangulat szerint ma a konzervatívoknak van a legjobb esélyük.

Lupu zágrábi találkozója Radicsossal

Radics nem ellenzi Beszarabának Romániához való csatlakozását. Az ellenzék nem vesz részt a parlamenti ciklus megnyitására

(Bucaresti Bukarest, október 15. Az Uj Kelet tudósítójától.) A parasztpárt illusztris vezére, dr. Lupu külföldi utjáról tegnap érkezett baba Bukarestbe. Lupu több hetet töltött Jugoszláviában és Zágrábban Radics Istvánnal, a horvát parasztpárt vezérével, akivel hosszabb eszmecsere történt.

Az Uj Kelet munkatársa tegnap felkereste Lupu dr. t. bukaresti lakásán és megkérte, hogy nyilatkozzék jugoszláviai utjának általános impresszióiról.

Lupu dr. az ország helys állapotáról egyelőre nem akart véleményt nyilvánítani és az erre irányuló kérdéseinket azzal hátrította el, hogy jugoszláviai utjának impresszióiról részletes és alapos tanulmányokban akar beszámolni az ország közvéleményének és nem akar elébe vágni ezeknek a cikkeeknek.

Nagy elismerés hangján válaszolt Radics személyét és politikai működésének jelentőségét. Elmondotta, hogy Radicsot nemcsak a horvát nép szereti fanatikus rajongással, de Jugoszlávia egész parasztsága figyeli a hangjára. Elmondta Lupu dr. azt is, hogy október 12-én, vasárnapon Varpoliban egy órási parasztpárti népgyűlésen vett részt, amelyre több mint negyvenezer ember sereglett össze. A népgyűlésen Lupu dr. is felszólt, beszédét maga Radics fordította le horvát nyelvre és tolmácsolta a gyűlés résztvevőinek.

Lupu aztán kijelentette, hogy Jugoszlávia valamennyi újságja Romániával szemben ellenséges atmoszférát szít, de a jugoszláv nép szimpatizál Romániával. Nyilatkozatának végén Lupu megafolta azt

a román sajtóban közölt apokrif nyilatkozatot, amely szerint Radics állítólag kijelentette volna, hogy ő ellensége Beszarabának Romániához való csatlakozásának.

A zágrábi parasztpártnak a moszkvai zöld internacionáléhoz való csatlakozásának kérdését illetőleg Lupu dr. kijelentette, hogy a csatlakozás nem történt feltétel nélkül és hogy Radics nem hiva a szovjet csapatoknak.

Bukarest, október 15. Az esti parlamenti ülésnek megnyitásával kapcsolatban a nemzeti párt végrehajtóbizottsága tegnap este Bukarestben ülést tartott Maniu elnökletével. A gyűlés ugy határozott, hogy a párt a liberális parlamenttel szemben továbbra is kiart eredeti álláspontja mellett és sem a parlament megnyitására, sem a tisztikar megválasztásában nem vesz részt.

A parasztpárt még nem döntött ebben a kérdésben, de a jelek szerint valószínűleg ugyancsak a határozatot fogja hozni.

A kormánypart egyébként erősen készülődik a parlament megnyitására. Az első törvény, amelyet a törvényhozó testület elé fognak terjesztetni: a közigazgatási törvényjavaslat lesz, amelynek tárgyalását maga Bratianu Jonel fogja vezetni. Ma már egészen bizonyos, hogy a választójogi törvényjavaslat, amelynek meghallgatását a trónbeszéd be fogja jelenteni, a következő ülésre maradjon. Ennek a halasztásnak oka, amint már többször megírtuk, az, hogy a törvény megválasztásával autonómikusan jár együtt a parlament feloszlatása és az új választások kiírása. A kormánynak ez a sakkhúzósa világosan mutatja, hogy a liberális párt az ellenzéki obstrukció ellenére is legalább a jövő évi kormányon akar maradni.

Weizmanni ünneplik Tel-Avivban

A cionista világszervezet elnöke Palesztinából Amerikába utazik

(Tel-Aviv, október 15. Az Uj Kelet tudósítójától.) Dr. Chaim Weizmann, a cionista világszervezet elnöke, ismét vendége volt az újjáépülő Erec Jisraelnek. Roshasána előtt pár nappal érkezett Palesztinába, ahol legelőször Tel-Aviv városát látogatta meg. Itt lakik az agg édesanyja. Tel-Avivnak Weizmann érkezésekor teljesen megváltozott képe volt. A huszonezer lakosú város utcai csak úgy feketélt az embertömegtől: a környékről az összes chalucok beözönltek az ünnepra és így a vezérnek az összes emelkedniek ünnepélyesebb fogadtatásban volt része. A chalucok állandóan ott voltak Weizmann mögött, díszségeket állítottak a házánál, elkérték a templomba és az utcákban is minduntalan a vállukra emelték. A tel-avivi fogadtatásról az alábbiakban számolunk be:

Az összes zsidó intézmények vezetőin kívül a kormány képviselői is résztvettek a fogadtatáson. Dizengoff, Tel-Aviv város polgármestere üdvözlötte először Weizmannt héber nyelven, abból az alkalomból, hogy ezuttal már a haladás és a reményteljes bizakodás idejében érkezett az országba. Az üdvözlő beszédek után dr. Weizmann szólalt meg:

— Nem láttam még semmit az országban és ezért tartózkodom attól, hogy akár jó, akár rossz véleményt nyilvánítsak a tapasztalatokról. Mindenesetre azonban csak örveiden tudok azokat, hogy ezuttal más hangulatot lehet ki-venni az üdvözlő szavaktól, mint legutóbbi ittéltemkor, amikor mindenki a gazdasági válságtól le volt törve.

— És jöllehet, a gazdasági válság ma sem lenne rendkívüli jelenség Palesztinában, amikor az egész világ nyög alatta, örömmel kijelenthetem, hogy Erec Jisraelt egyelőre biztosítottak látom a krízis rossz hatásai ellen. Készen utaztam be a föld nyugati földgömbjébe, Newyorktól Sanfranciskóig, Sanfranciskóból jöttem Palesztinába és innen megint ugyanoda fogok visszautazni. Ezzel azt akarom mondani, hogy a helyzet javulásának a kulcsát az ame-

rikai zsidók állásfoglalásában látom. Viszonyunk Palesztinához most sokkal pozitívabb, mint amilyen eddig volt. Amikor először igyekeztem az amerikai zsidóságot a palesztinai munkába bevonni, hiú kísérletnek mondták. És ime a munkám sikerrel is járt. Sennek az egész dolognak a titka az, hogy optimista vagyok.

— Ma már ott tartunk, hogy Amerikában bizakodva egész nyugodtan számíthatunk arra, hogy ott nemcsak a palesztinai költségvetésünk fedezésére szükséges összeget fogjuk megkapni, hanem budgetünket és munkánkat megkésze-rezhetjük és meghőrszorozhatjuk. Ennek többféle oka van. Elsősorban az amerikaiak ugyeszlóván felfedezték Palesztinát. Azelőtt valahogy nem is hittek a dologban és nem érdekelte őket. Most, amióta Szmajahu Lewin és dr. Mossinsohn számoltak nekik be, látják, hogy a dolog komoly. A Palesztinai lelkességek emelkedésének egy másik oka, hogy az amerikai zsidóság látja, hogy az a hatvegyháromezer dollár, amelyet négy év alatt a keletenrpai segítő-akciókra kiadott, lényeges változást és javulást

nem hozott. És félt, hogy a zsidóság ugyan ezekre az áldozatokra még egyszer rá lesz kény-szerítve. Ezzel szemben látják, hogy a kicsi Palesztinában, amelyért távolról sem adtak ilyen összegeket, zsidó munkások, zsidó iskolák vannak és ami a fő, zsidó élet. Nem kevésbé befolyásolja az amerikai zsidók lelkesedésének irányát az emelkedő zsidógyűlölet Amerikában. Tadvalevő dolog, hogy sehol a világon olyan válaszfallal nincsen zsidó és nemzsidó közt, mint éppen ott.

Végül dr. Weizmann még Tel-Aviv fejle-désével kapcsolatban hangsúlyozta, hogy épüle-te: úgy emelni, hogy az alap közben pusztuljon, nem szabad. Gondolt kell fordítani arra, hogy Tel-Avivban a héber nyelv és kul-túra ne szenvedjen a galut ide olágiától.

Roshasána után Weizmann autón Jeru-zsálemba utazott, ahol a Beet Hakerem elő-városban diadalívvel fogadták Jeruzsálem képviselei. Weizmann Herbert Samuel vendége volt: és a kormányzósági palotában lakott. Meglátogatta az egyetemet, ahol Fodor pro-fesszorral mindent megmutattatott nekik. Roshasána után Weizmann a gyarmatokra uta-zott. Látogató körútját csak az összes ünnepek leteltével fejezi be.

Lemondott a jugoszláv kormány

Davidovicsnak nem sikerült koalíciót teremtenie

(Belgrád, október 15. Az Uj Kelet tudósítójától.) A demokratikus Davidovics-kormány, amelynek tudvalevőleg nem volt többsége a parlamentben, alig pár hónapos uralma után — Párison keresztül érkezett belgrádi jelentés szerint — lemondott. A lemondás oka az, hogy Davidovics Ljuba miniszterelnök nem tudta rábízni sem a radikális, sem a horvát parasztpártot a kormányba való belépésre és így nem sikerült koalíciót létre-

hozni, amelyhez Sándor király föltétlenül ragaszkodik.

A radikálisok nem voltak hajlandók résztvenni egy olyan kormányban, amelyet Radics is támo-gat, Radics viszont vonakodott bizonyos elvi kon-cessziókat megtenni. H-téken keresztül húzódt a válság, amely végre most néhány nappal a par-lament megnyitása után kirobbant. A Davidovics-kormány lemondása miatt Ju-goszlávia belpolitikai élete ismét viharos napok előtt áll.

Szaporodik a CFR. bűnkrónikája

Két tisztviselő betört a CFR. jóléti cipőszmühelyébe. Amikor új vasat adnak el ócskavas helyett

(Cluj-Kolozsvár, október 15. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az elmúlt hetekben szinte mindennapok voltak a CFR. feletveztetésénél elkövetett visszaélések. A mai napon egyszerre kétféle is szaporodott a bűnkrónika. A két bűnügy részleteiről alábbi tudósításunk szá-mol be:

Eladják az ócskavasat

Az apahidai rendező állomáson évek óta nagymennyiségű használatlan vasalkatrész gyűlt össze.

A napokban egyik kolozsvári vállalkozó, Porumb János aluba busátkozott a vasut-iszogatósággal a vas megvétele céljából Porumb a bukaresti iszogatósággal szerződést kötött, amely szerint a vasut az apahidai rendezőben heverő használatlan, különböző nagyságu és alakú ócskavasból, kilonként megállapított árban, öt vagonnal busát rendelkezésre.

A szerződés megkötése után a bukaresti vasutiszogatóság utasította a kolozsvári műhely főnökséget, hogy az átadáshoz a vasut képviselőjében küldjenek ki egy embert, aki egy-uttal a rakodásnál is felügyelet fog gyakorolni.

A vasut részéről az átadásnak vasárnap délelőtt kellett volna megtörténnie, de az apahidai rendezőben a kolozsvári műhelyfőnökségtől a vasut képviselőjében senkinek sem jelent meg. A vállalkozó, aki látta, hogy a vasutat senkinek sem képviseli, a rendelkezésre álló öt vagonba megkezdte az ócskavas berakását. A délután folyamán a vagonok berakása betelejtett nyert és egy mordony mind az öt kocsit behozta Kolozsvárra, ahol a mérlegelésnek kellett volna megtörténnie.

Mi van a vagon alján?

Amikor a vagonokat a hidmérlegen mérleget-ték, megjelent Lám mérnök is, aki a bevág nyro-zott ócskavasat tüze-ebeben vizsgálói kezdte és arra a ezenzőzés felfedezésére jutott, hogy a vago-noknak csak a tetején van ócskavas, míg lejjebb részben földolgozott, részben földolgozatlan új vas-sal vannak megakva. Lám mérnök felfedezését azonnal közölte felettséivel és a vagonokat le-foglalta.

Ki a bűnös?

A lefoglalt vagonokat bevitték a kolozsvári vasuti műhely udvarába, ahol azonnal kirsákták és az ócskavassal rakott vagonokból lassacskán nap-világra kerültek a félmillió lejt képviselő új vas-

alkatrészek is. Az esetről értesítették a rendőrséget, ahonnan azonnal kiszállították a nyomozó közegek.

Kihallgatták Prumb Jánost, aki azaz védeke-zett, hogy a rendező állomáson az ócskavas az új közö volt keverve, ő pedig nem tudta az ócskavasat az újól megkülönböztetni.

Betört a tisztviselő

A másik ügy két főszereplője Varró Imre és Vass Ferenc CFR. tisztviselők. Mindketten évek óta vannak a vasut szolgálatában és mint kipróbált, hűséges tisztviselőket ismerték. A több éves szol-gálat alatt sem bírták elérni, hogy a megélhetés-hez szükséges minimális fizetést kapják. A két szerencsétlen tisztviselő anyaira megtelekezett megéröl, hogy közönséges betörés útján akartak pénzt szerezni.

Hétfőn éjszaka behatoltak a CFR. jóléti cipész-műhely Calea Victoriei 10. szám alatt levő helyi-ségeibe és onnan huszoneg pár vadonatúj cipőt és különböző búroket, körülbelül harmincezer lej ér-tékben elvittek. A betörést hétfőn reggel jelen-tették a rendőrségnek, amely azonnal megkezdte a vizsgálatot. Az ócskapiacra ma délelőtt felismerték a lopott cipőket, amikor egy idősebb urinó busá-totta áruba.

Elfoglalták a betörőket

A nőt azonnal letartóztatták és elővezették a rendőrségre, ahol kiderült, hogy Vass Ferenc vas-uti tisztviselőnek az édesanyja. Özvegy Vassné a rendőrségre elm ndotta, hogy a cipőket fia adta át neki, azaz az utasítással, hogy azokat próbálja eladni. Vassné vallomása alapján még ma délelőtt letartóztatták Vass Ferencet, aki a bizonyítékok sulya alatt írva tett töredelmes vallomást és meg-nevezte tettestársát is Varró Imre kollégája sz-melyében. A rendőrség még ma délelőtt letartóz-tatta Varró Imrét is.

Hölgyeim! Mélyen leszállított árak mellett drusztja filz és bársony modell-jett az

"IDEAL"

kalapüzlet, Cluj, Calea Regele Ferdinánd 8. szám. Gólya-áruházszal szemben.

Alakítás és formálások 48 óra alatt készülnek.

SPIERER

nőidivat-áruháza

Cluj, Piața Unirei No 16.

Uj s dusan felszerelt férfi

és női szövet, selyem, vá-

szon s mosóáru raktárral

ujból megnyílt

Mutatvány-árak:

75 cm. széles tennissifanel	lej 29
Jóminőségű fehérneművaszon	„ 28
Duplaszéles (130 cm) gyapju-szövet.....	lej 120
Tiszta gyapju intézeti seviottok	190
Ruha-bársonyok minden színben	165

HIREK

élet az egyetemes erdélyi és bánági szidón napilapja

Szerkesztők: Glaszkalay János és dr. Marton Ernő.

Válószerkesztő Dr. Marton Ernő

Az Uj Kelet cikkeinek utánnyomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

Előfizetési árak: Egy hónapra 35 lei, negyedévre 240 lei, félre 480 lei, egész évre 850 lei.

— Banescu egyetemi tanár kilépett a liberális pártból. A „Dimineața” jelenti, hogy Banescu Mihály, a kolozsvári egyetem prorektora és tavaly volt rektora a liberális pártból kilépett.

— A bukaresti egyetem bevezeti a közgazdasági doktorátust. Bukarestből jelentik: A kormány, tekintettel arra a fellendülésre, amelyet a közgazdasági tudományok a háború után vettek, elhatározta, hogy a bukaresti egyetemen a közgazdasági doktorátusra való képesítést bevezeti. Az erre a doktorátusra való előkészítést egyelőre az eddigi tanárok látják el. Eddig Romániában közgazdasági doktorátust Jasiban lehetett szerezni.

— Sztrájkoló munkások és csendőrök véres harca. Tencsénből jelentik: A tencsényi textilgyárban dolgozó munkások sztrájkba léptek. A sztrájkoló munkások tegnap a gyár elé vonultak, hogy megtagadják a sztrájkoló munkásokat. A megjelent csendőrök öntény felcsúszására szólította fel a mintegy háromszáz főből álló csoportot, majd mikor a felszólításnak nem tettek eleget, néhányat közlők letartóztattak. A munkások csapata ezután a törvényszék épülete elé vonult, hogy az elfogott sztrájkolókat kiszabadítsa és a törvényszék ablakait kövekkel betörték. A csendőrség megpróbálta visszaszorítani a tömeget, de a munkások középével feleltek és a csendőrök parancsokat súlyosan megsértették. A csendőrség ekkor fegyverekhez nyúlt és tizenöt lövést adott le a tömegre. A véres harcban öt csendőr megsebesült, egy munkás meghalt, néhányat pedig súlyosan sebesülve kórházba szállítottak.

— A kolozsvári hadbíróság vizsgálóbírója Máramaroszigetere érkezett. Máramaroszigetről jelenti tudósítónk: Arama örnagy, a kolozsvári hadbíróság vizsgálóbírója Máramaroszigetere érkezett, hogy a Rotschild ügyben lefolyassa a vizsgálatot. A pénzügyigazgatóság helyiségeiben, ahol az állítólagos deliktum történt, kihallgatásokat eszközölt. Az eddigi jelek szerint Rotschild ügye rövidesen tisztázva lesz.

— Tárgyalások kezdődtek az amerikai tartozások rendezése ügyében. Bukarestből jelentik: Amerikában lévő háború utáni tartozások rendezése ügyében Bukarestben tárgyalások indultak. A tárgyalások során nemcsak a háború előtti, hanem a háború utáni tartozásokat is fel fogják elelni. Románia részéről Penescu, az Egyesült Államok részéről Normand bukaresti amerikai kereskedelmi attasé lettek meghívva a tárgyalások vezetésére.

— Újabb rendelkezés az idegenek határmenti birtokairól. Bukarestből jelentik: Megírta az Uj Kelet, hogy a kormány rendelkezést bocsátott ki, amely megtiltja a nem román állampolgároknak, hogy a határ mentén községi birtokokat vásárolhassanak. Ezt a rendeletet most újabb tilalommal bővítette ki az igazságügyminiszter. A rendelkezés, mely közelről érinti a határmenti városokat, meghagyja, hogy a határ mentén tíz kilométeres zónában idegen állampolgár sem a községek birtokait, sem azokon kívül semmiféle ingatlan nem vásárolhatnak. Az összes határmenti prefektúrához rendelet érkezett, mely felszólítja az érdekelt hatóságokat, hogy indítsanak nyomozást annak megállapítására, van-e a kerültekben valamelyik idegen állampolgárnak ingatlana és ha van, haladéktalanul töröltesék ki a telekkönyvből, valamint intézkedjenek az ingatlan nyilvános elárverezése irányában.

— Betörők jártak egy Dézsma-utcai üzletben. Baumzweig Ferenc Dézsma-utcai kereskedő bejelentette a rendőrségnek, hogy üzletében ismeretlen tettesek betörték és onnan 25 ezer lej értékű bőr és ócska ruhát vittek el. A rendőrség bevezette a nyomozást.

— Büntényítő feljelentés egy bank ellen. Bécsből jelentik: Az osztrák kereskedők birodalmi szervezete elhatározta, hogy az Österreichische Kaufmännische Bank vezetésével többrendbeli vizsgálódás miatt büntényítő feljelentést tesz. A határozat végrehajtásával a szervezet ügyését bízták meg.

Vallott a csornai apósgyilkos

A züllött Frohreich pénzért gyilkolta meg apósát

(Budapest, október 15. Az Uj Kelet tudósítójától.) Megírta az Uj Kelet legutóbbi számában, hogy Egyedi Artur csornai földbirtokost és versenytárlótulajdonost lakásán felakasztva találták. A nyomozó közegekben az a gyanu merült fel, hogy Egyedi nem öngyilkosságot követett el, hanem gyilkosságnak lett az áldozata. A gyanu elsőörben a meggyilkolt vejére, Frohreich Ernőre irányult. A gyanúsított a vádat visszautasította, de a nyomozás további folyamán mind több és több súlyos gyanuk merült fel.

Igy a hulla megtalálása után Frohreich valóságos elődát tartott a családtagok, hogy Egyedi arának nyugodtsága nem bizonyíték amellett, hogy nem akasztotta fel magát, mert nem minden akasztott arca torzul el. A kihallgatáson Frohreich abban a hitben, hogy a nyomozás nem ellene irányul, a vezető csendőrszázadosnak nyugodtan válaszolt, de nagyon vigyázott magára. Mikor a százados hirtelen a torkát megragadta és ráordított:

— Hát nem így fojtotta meg az apósát? Frohreich hirtelen elvesztette önuralmát és a továbbiakban már csak a gyilkosság részleteit mondotta el.

Elmondotta, hogy nélkülöz családja számára apcsától térdnállva kért pénzt, Egyedi azonban szólni kezdte őket, amivel vejeiben az a gyilkosság gondolatát érlelte meg. Miután a gyilkosságot elkövette, csak azért tagadt, hogy hozzátartozóit a szegységtől megkímélje.

Frohreich elmondotta, hogy este, amikor mindenki lefeküdt, apósához lopódzott és hosszú dühös után megfojtotta és a hullát felakasztotta egy törülközővel a mosdóasztalra. A gyilkosságra azonban az első lökést már Frohreich egy régebbi sikkasztása adta, amelyből hifolyóság 800 millió koronát kellett volna sürgősen megtérítenie. A tiltog már a titkárságnak is azt mondotta egyszer, amiképpen a pénz tért:

— A munkabérek Oroszországban. Londonból jelentik: Egy itteni közgazdasági újság szerint Oroszországban a munkabérek általában tizenkilenc százalékkal kisebbek, mint amilyenek 1913 ban voltak. Vannak azonban olyan iparágak, amelyekben harminnégy százalékkal kisebb béreket adnak. Ezek a textil-munkások, akik a leggyengébbben fizetett munkások Oroszországnak. Áprilisban az 1913. évi fizetéseket jóval túlhaladták a bérek, amelyek azonban állandóan csökkentek. A béreket havonta fizetik ki. A munkabérek tekintetében legelőnyösebben állanak a nyomdai munkások, utánuk következnek a szabók, a bőrmunkások, majd az élelmiszeri szakma munkásai.

— Nagy postalapások Rómában. Rómából jelentik: A rendőrség egy tolvajbunda nyomára jött, amely szákmányát leginkább a posta pénztárából szerezte. A legutóbb háromszáz ezer lírát loptak. Az ősszázat az előző nap tette postára a Banca Commerciale. A banda vezetője egy Grilli Kamiló nevű cipész, aki nemrégiben eladta üzletét és egy villát rendezett be fényűző módon. A banda tagjai között két postai alkalmazott, egy gyógyszerész és egy vendéglős van.

— Halálözás. Máramaroszigetről jelentik: Ma meghalt itt dr. Edenburg Ábrahám vármegyei tiszteletbeli főorvos 68 éves korában. Az elhunyt élénk szerepet vitt a város közgazdasági és társadalmi életében. Vésérigazgatója volt a sziget Takarékos és Hitelbanknak, amelyet harminnégy év előtt ő alapított. Temetése holnap lesz. Az elhunytat özvegyén kívül három fia gyászolja, akik közül Etenburg Lajos mérnök Amerikában él.

— Felakasztotta magát a temetőben. Kirovzki József ötven éves Bajza-utcai cipésmester ma délen a temető kert egyik sírkövére felakasztotta magát. A déli órákban csak kevesen jártak a temetőben és így történhetett meg az, hogy dacára annak, hogy az öngyilkosság a legforgalmasabb temetői ut közelségében történt, csak a délutáni órákban vették észre. A helyszínen megjelent rendőrség kikutatta az öngyilkos zsebeit, de semmi olyant nem találtak nála, amelyből az öngyilkosság okára lehetne következtetni.

— A DFC szenzációs veresége Bécsben. Bécsi jelentés szerint a prágai DFC vasárnap az Amateuroktól 2:0 (1:0) arányú, szenzációs vereséget szenvedett.

— Üd agyon az öreget, akkor lesz pénz.

Frohreich vallomása után bocsánatot kért a feleségétől, aki így válaszolt:

— Me bocsátok, mert családod mártírja vagy. A vallomás után a helyszíni szemlén Kun László soproni ügyész, a nyomozás vezetője Frohreichel végigjárta a gyilkosságot. Ezután még megengedte a gyilkosnak, hogy feleségével vacsorázzék. Vacsora közben alig evett valamit, folyton csak könyörgött a feleségének, hogy ne vessen meg, szeresse és várja csak meg, amíg kiszabadul a börtönből. Mikor vacsorája végeztével Posselt csendőrszázados el akarta szállíttatni, Frohreich hozzáfordult és félig zokogva megkérdezte:

— Aljas embernek tart engem? Olyannak, ahivel nem lehet kezét fogni? A százados meglepve, képtelen-kellettlenül kezét fogott vele, mire Frohreich ismét zokogni kezdett.

A vizsgálata utasítást adó Kun László soproni ügyész nyilatkozott az újságíróknak a nyomozás közben szerzett impresszióiról.

— Frohreich előéletéből tudom, hogy a bécsi Theresianumban nevelkedett. Az apja öngyilkosságot követett el. A vádlott maga a háborúban drágonosztott volt, de már ott voltak többrendbeli kellemtelenségek és nem egészen tiszta becsületügyi afférai. A forradalom után került a Kereskedelmi Bankba, ahonnan távoznia kellett. Ekkor lett onálló bankbizmányos. Az ismert Bárczy-féle ügyből hifolyóság 800 milliót kellett fizetnie, ami nem kevésbé döntő lökés lehetett a gyilkosság felé.

— Külsejében — mondotta az ügyész — Frohreich kellemetlen, sőt megborogató látvány, domboru koponyájával és szvénál szerű szakállával. A vallomás drámai jelene volt, amiképpen az a kellemetlen arc ember lassan-lassan tört meg a terhelő bizonyítékok súlyá alatt és végül teljesen összeesett. Jelenlegi állapota mellett ajánlatosnak tartottam hogy a csendőröknek, akik a soproni ügyészhez fogházba szállították át és a fogházőröknek szigorú utasítást adjak, hogy vigyázzanak rá, nehogy öngyilkosságot kövessen el.

— Terente Bulgáriában? Zimniceából jelentik: Az itteni rendőrség értesült, hogy Terente egyik cinkosát, Fedot Lörincet Szibériában őrizik. A rendőrfőnök magát bolgár újságírókat kiadva azokat a közléseket kapta tőle, hogy Terente már két hónapja másik cinkosával, Petrof Istvánval együtt gyári munkás Gabrovában. A bolgár rendőrség reméli, hogy elfoghatja rövidesen.

— Kétféle kilogramm gypjút exportált Magyarországra. Budapestről jelentik: A háború utáni években alig ötmillió kilogram körül ingadozott a gypjűhozam, míg ez idén elérte a hat és félmillió kilogramot. E mennyiségből kerekken kétmillió ment ki külföldre, a többi belföldön nyert elhelyezést. Az export gypjút főleg Ausztriában és Németországban nyert elhelyezést, de az angol, francia és olasz piacokon is helyeztek el számottevő mennyiséget.

* Teljes kávéházi berendezés olcsón eladó. Megtekinthető Baum Mór Déva.

Nagy harisnyavásár

mélyen leszállított árakkal.

Kötött harisnya minden színben	25
Flohr-harisnya minden színben	53
Muszlín harisnya divat színben	69
Cérna-muszlín minden színben	98
Selymfátyol harisnyák minden színben	125

BLATT

FÓTÉR 13

Divatkontyukban és kötöttárukban óriási választék! A legjobb harisnyák csak BLATT-nál kaphatók

Figyelem!

Cipőosztályunk végleges kiárúsítása miatt női, férfi és gyermekcipőket jóval gyári áron alul árusítjuk el.

„Au Printemps“

áruház

Cluj, volt Unió-u. 11.

Figyelem!

Textilkereskedők figyelmébe!

Felszámolás
miatt raktáron
levő áruinkat
ket hétfő min-
den elfogadha-
tó árban ki-
árusítjuk.

Sonnenfeld & Neufelds.A.
Cluj, Str. Gen. Neculcea
2. szám, (Renner Palota)

SUCHARD
KAKAO
FELULMULHATATLAN

Vásároljon
őszl és téli

férfi-szöveteket

mélyen leszállított árban a

Postăvarie Engleză
Izrael Glück

szövetáruházában, Cluj, Calea
Victoriei (v. Kossuth L.-u.) 5.

KÖZGAZDASÁG

A mai valutapiac

A mai napon sem változott a piac lanyhasága. Minimális kereslet következtében ártételek csak elvétve történt. Az árfolyamok a következők: Osztrák korona 385—390, magyar korona 410—420, cseh korona 540—550, svájci frank 35:50—35:65, dollár 180:00—183, francia frank 9:70—9:80, font sterling 823—830, olasz lira 8:10—8:20

Valutapiac október 15-én:

Bukarest. Devizák: Páris 960, Berlin —, London 827, Newyork 184:00, Rma 805, Zürich 35:25, Bécs 26:00, Prága 550, Budapest —.

Bukarest. Valuták: Napoleon 725:00, márká 44:00, leva 130, török lira 103, font sterling 825, francia frank 1020, svájci frank 35:50, olasz lira 815, dinara 330, dinár 255:00, dollár 185:00, lengyel márká 35:00, osztrák korona 27:50, magyar korona 24:50, cseh korona 555.

Zürich. Nyitás—Zárás: Berlin 124:00—124:00, Amsterdam 204:45—204:45, Newyork 521:50—521:50, London 3344:00—3344:00, Páris 2735—2730, Milano 228:00—228:00, Prága 1547:50—547:50, Bukarest 98:00—98:00, Belgrád 735:00—735:00, Bukarest 280:00—280:00, Varsó 997/8—997/8, Bécs 73:55—73:55.

Londonban megint jegyzik a román papírokat. Londonból jelentik: Az itteni Stock Exchange és a román kormány közötti ellentétben, amelyet az 1913-as román kölcsönből kifolyólag keletkezett, kevéssé fordulat állott be. Bruttó Violette közbenjöttével a román kormány a kérdéses kölcsönt elismerte és így a tegnapi naptól kezdve a londoni börzén a román papírokat ismét jegyzik.

Emelkednek a buzaárak Franciaországban. Párisból jelentik: A rozsaratás következtében a belföldi buzaárak nagyban emelkedtek. Ehhez járult most egy nagyobb szabású spekuláció a külföldi buzával, amelynek következtében az importált buza ára is erősen fölment. A spekuláció miatt Herriot sürgős vizsgálatot rendelt el.

Tűzfakartell készül Brassóban. Brassóból jelentik: Sándikátus alakítás tárgyában a brassói körzet tűzfatermelői vásárcsop déli-lött gyűlést tartottak. Ezen a gyűlésen a tűzfatermelők elhatározták, hogy a tagok tűzfatermelők kitermelését, a kitermelt anyagok vasúti szállítását és eladását egy közös központi iroda útján fogják a jövőben eszközölni.

Kinevezték a Tamási Tamás és fiai cég vagyonfelügyelőjét. Ismeretes, hogy Tamási Tamás és fiai kolozsvári cég csődönkívüli kényszer-egyezség megindítását kérte. A kolozsvári törvényszék dr. Gora György ügyvédet nevezte ki a cég vagyonfelügyelőjének.

Elhalasztották az Ákontz Sándor utódai cég hitelezői értekezletét. Ismeretes, hogy Komjátszeghy Géza és Petai János, az Ákontz Sándor utódai kolozsvári cég fizetésektelenségét jelentett és a hitelezői védegytel után ajánlatot tett hitelezőknek, hogy a költséges bírói eljárás mellőzésevel akérja rendezni tartozásait. A hitelezői védegytel tizenötödikére hívta meg tárgyalásra a cég hitelezőit, de miután az úgy kellően előkészítve nem lett, a hitelezői értekezletet október tizen-nyolcadikára halasztották el.

Százmilliárd értékű paprika kerül exportra Magyarországon. Budapestről jelentik: Magyarország paprikatermése az idén rekorderd-ményt mutat fel. Nem kevesebb mint 180—200 vagon paprika kerül az idén kivitelre, szemben a múlt esztendő 65 vagonnal. A kivitel értéke meg fogja haladni a százmilliárd koronát. A fő paprika-termés következményeként a paprika lényeges olcsóbbodása várható.

A nyugati nehézipar a Balkán felé gravitál. Berlinből jelentik: A francia, belga, olasz-lotharingiai és a luxemburgi nehézipar Jugoszláviában, de különösen a Balkánon az eddignél nagyobb mértékben terjeszkedni óhajt. Erre a célra az angol-magyar bank balkáni hálózatát fogja felhasználni, valamint a szervezés munkáját is az angol-magyar bank belgrádi fiókja vállalta magára.

SPORT

Az elmúlt három nap sporteseményei

A sátoros ünnepek miatti szünetelésünk következtében az elmúlt napok fontosabb sporteseményeit a következőkben adjuk: Vasárnap az egész országban bajnoki mérkőzések voltak, kivéve Nagyváradon, ahol városközi mérkőzés volt Nagyvárad és Marosvásárhely legjobbjai között. Részletes eredmények:

Kolozsvár. CFR-pálya: Haggibbor—Academia 4:1 (1:0) Bíró ifj. Vatiannu. A mérkőzés érdekességhez tartozik, hogy azon az Academia Dobra névű játékos a titleg insultálta Braunt, minden külsősebb indok nélkül, csupán stólótt elkeseredésben, hogy ekkor az eredmény már 3:1 em állott. Egy csöppel sem érdekeltenebb az, hogy a vesztes csapat megvonta a mérkőzést azon a címen, hogy azt ne a delegált bíró Marczinkievics, hanem ifj Vatiannu vezette. Az óvásról egyébként más helyen is beszámolunk. — CFR—KMT 3:0 (1:0) Bíró Szegér. — Nagypálya: KKASE—KAC 1:0 (0:0) Bíró Salvan Virgil. Universitatea—Victoria 3:1 (2:1) Bíró Marczinkievics. A kolozsvári derbyt az egyetemi csapat megérdemelten nyerte.

Kedden a CFR-pályán került lebonyolításra az elmaradt CFR—Haggibbor-mérkőzés, amelyet a vasutasok nyertek meg 2:0 (1:0) arányban. A szünetesnapon meglátogattak a tréninghiány. A mérkőzések után a kolozsvári bajnokság állása a következő:

	játszott	előny	győzött	vesztett	adott gól	kapott gól	pont
1. CFR	3	—	3	—	8	2	6
2. Universitatea	3	1	2	—	7	2	5
3. Haggibbor	2	—	1	1	4	3	2
4. KKASE	2	—	1	1	3	3	2
5. KAC	2	1	—	1	1	2	1
6. Victoria	1	—	—	1	1	3	—
7. Academia	1	—	—	1	1	4	—
8. KMTE	2	—	—	2	—	6	—

Temesvár. TAC—Politechnikum 3:1 (0:0), Kinizsi—ZsSE 3:0 (0:0). A mérkőzést, melyet Zombolyán játszottak le, a Kinizsi biztosan nyerte. Rapid—Kadima 2:0 (0:0). E mérkőzések után a bajnokság állása a temesvári kerületben a következő:

	játszott	előny	győzött	vesztett	adott gól	kapott gól	pont
1. TAC	4	3	1	—	15	2	7
2. ZsSE	5	1	3	1	6	8	5
3. Rapid	2	1	1	—	3	2	3
4. Sparta CFR	3	1	1	1	3	5	3
5. Kinizsi	1	1	—	—	3	—	2
6. TMTE	2	—	2	1	3	5	2
7. Kadima	3	1	—	2	2	9	2
8. Politechnikum	1	—	—	1	1	3	—
9. Timisna	2	—	—	2	1	3	—

Nagyvárad. Nagyváradon csak városközi mérkőzés volt Nagyvárad és Marosvásárhely között, amely a váradiak 1:0-as nehéz küzdelmet eredményezett. A körzetben a következő bajnokok voltak:

Nagyszalonta. NSOMTE—Szatmári Törökvis 1:0 (0:0).

Máramarosziget. SzSE—Sámson 1:0 (0:0).

Ebben a kerületben a bajnokság a következő:

	játszott	előny	győzött	vesztett	adott gól	kapott gól	pont
1. SzSE	3	3	—	—	5	1	6
2. NAC	3	2	1	—	4	2	5
3. Bihorn	4	2	1	1	5	3	5
4. Nv. Törökvis	4	2	—	2	9	4	4
5. Egyetértés	4	2	—	2	5	8	4
6. NSOMT	5	1	1	3	3	9	3
7. Sz Törökvis	3	1	—	2	6	5	2
8. Sámson	4	—	1	3	2	7	1

Brassó. A kerület bajnoka, a Bragovia Bukarestben vendégszerelt a Romo-mittal szemben és 1:0 arányú vereséget szenvedett. A Bragovia a tapasztaltak alapján óva inti az egyesületeket, hogy Bukarestbe ránduljanak a Romo-mittal játszani, mert játéku annyira durva, hogy veszélyeztetve van a játékosok épsége. Brassóban a következő mérkőzések voltak: CFR—BMTE 4:1 (2:0), Hargita—BMTE 6:2 (0:1) és most a bajnokság állása:

Legolcsóbb

nőkabát beszerzési forrás az

Uránia divatház

Cluj, Cal. Reg. Ferdinand 34.
Uránia-mozival szemben. Sireco 105

1. Hargita	3	2	—	—	9	3	6
2. Brasovia	2	2	—	—	7	—	4
3. CFR Brasov	2	1	—	—	5	3	2
4. BMTE	4	1	—	—	3	5	16
5. Ivria	2	—	—	—	2	1	5

Arad. AMTE—Gloria. CFR 2:0 (0:0), AAC—CFR-Simeria 5:0 (2:0), CAMP—ATE 2:1 (1:0), Jiul—Olimpia 2:1 (1:0). A bajnokság állása:

1. CAMP	3	2	—	—	8	2	6
2. AMTE	4	3	—	—	1	9	2
3. AAC	4	3	—	—	1	10	5
4. Jiul	4	1	2	—	1	5	6
5. Olimpia	5	2	—	—	3	6	3
6. Gloria-CFR	4	1	1	—	2	3	4
7. ATE	5	1	1	—	2	4	7
8. CFR Simeria	1	5	—	—	4	3	12

Az intézőbizottság ülése. Az intézőbizottság tegnap esti ülésén az elmaradt Victoria—KKAS mérkőzést csütörtök délután 4 órára tűzték ki a városi sportpályára. Több igazolási ügy után az Academia Sportegyletnek egy igen érdekes beadványa került megbeszélésre. Az Academia a beadványban kéri a Haghibborral való mérkőzésének, melyet tudvalevőleg 4:1 arányban elvesztett, megsemmisítését, azon a címen, hogy ezt nem a delegált, hanem mérkőzésbíró vezette le. Az óvat mint alaptalan elvetették. Leocuta dr. azon kijelentése után, hogy ifj. Vatiannut a bíróbizottság delegálta a mérkőzés levezetésére mivel ez eredetileg kiküldött Marosinkievics bírót a Victoria—Universitatea mérkőzés levezetésére kérték fel. Az elsőosztályú egyetemes panaszok fordultak az intézőbizottsághoz, hogy a vidéki II. osztályú egyesületek miatt sokszor deficiitell kell megküdeniük. Egy konkrét esetet soroltak fel. Vasárnap a CFR pálya bevételé alig érte el a kettőszer lejt. A pályán játszott 4 elsőosztályú és 2 másodosztályú csapat. A mérkőzés végén az anyagi ügyek elintézésénél az egyik vidéki másodosztályú csapatnak 2000 lejt kellett kifizetnie a Com. Reg. rendelkezése értelmében. Így aztán nemhogy nem kaptak semmit az egyesületek, hanem saját kasszájukból 500—500 lejt kellett pótolniuk a kiadásuk fedezéséhez az ügyet áttették a Com. Regionálhoz. Az Academia órással kapcsolatban csak az a megjegyzésünk, hogy abból valamit kifejeztettek. Es pedig a botrányt, amit egyik játékosuk a pályán és később fanatikus közönségük egy része az öltöző előtt provokált. Ezt elfelejtették megégni.

A budapesti NSC Temeşvárt. A temesvári egyesületek megtették az előkészületeket arra, hogy az NSC, amely az idén került fel az első osztályba, Temeşvárra jöjjen a Kinizsivel és a TAC-ei játsszani.

Mi lesz vasárnap. Kolozsvárt folytatják a bajnoki mérkőzéseket, melynek során a következő mérkőzések lesznek: Nagypályán: Haghibbor—Victoria, Universitatea—Academia. CFR pálya: KKAS—EMTE, CFR—KAC. Különösen érdekesnek ígérkés a Victoria—Haghibbor mérkőzés, amelyre mindkét csapat nagy ambícióval készül.

Az aradi Hakoah a II. osztályú élén. Hakoah—Victoria 2:1 (1:1). A legérdekesebb II. osztályú mérkőzést a Hakoah megnyerve, a bajnokság élére került. Schwarz szerzi meg a vezetést, melyet Ladányi kiegyenlített, a győztes gólt Fried lötte. A Hakoah egy 11-es nem tudott kihasználni. Intelegera—Vointa 2:1 (1:1).

A Haghibbor felkéri az összes régi rendező tagját, hogy a vasárnapi Haghibbor—Victoria mérkőzésre vonatkozó instrukciók átvételét végezték keresek fel csütörtök este 8 órakor Salamon intézőt a Park kávéház emeleti helyiségében.

Legjobb férfiszőrvetek

Schwarz Jenő utódánál
Cluj, Strada Regina Maria No 14.

OLUJ, STR. AVRAM JANCU (volt Petőfi-u. 8)
Telefon: 4-82.

Gyárt: evőeszközöket, szervizeket, disztárgyakat stb. Csak viszonteladókknak! Ezüstöt (törmeleket is) a legmagasabb napiáron vessz. Ugyanott tanulmányok felvételnek.

SZÍNHÁZ—MŰVÉSZET

Stern Rózika mai hangversenye. Ma, csütörtökön este 8 órakor a Vármegyeház dísztermében adja egyetlen kolozsvári hangversenyét a fiatal Stern Rózika. Az itt még eddig ismeretlen erdélyi zsidó művész nő tavaly nyerte művészi diplomáját a budapesti Zeneakadémia művészképzőjében, ahol Hubay mester legkedveltebb tanítványa volt. Erdély más városai-ban, mint például Aradon, Déván, Gyulafehérváron már rég nem idegen a fiatal hegedűművész neve. A kritika mindenfelé mint tünneményes tehetségről emlékezik meg róla, aki a sok erőltetett „csodagyermek” után finom játékkal, intelligens interpretálásával valósággal átitóttan hat. Különösen feltűnő a soha nem lankadó vonókezelése. Programjában zsidó szerzők is szerepelnek. A hangversenyre a jegyek a Lyra hangversenyirodában kaphatók, Piata Unirii 22 (bent az udvaron).

Színházi Iroda közleménye

Szombaton délután: Zsidónő helyett Traviata. A másorban változás történt. T. i. szombaton délután félég órákor nem a Zsidónő hanem a Traviata fog színpadra lépni és pedig Baranyay Jolán, Szabó Zoltánnal, Takács Mihállyal a vezető szerepekben. A Zsidónő előadására megváltozott jegyek érvényesek a Traviata-ra.

Leonard föllépése. Csütörtökön este a Cigányserlemben, pénteken a Kékmaurban a szombaton a Luxemburg grófjában fog föllépni a legnépszerűbb román operetta bonvivant N. Leonard. Jegyekről a nagy érdeklődésre való tekintettel tanácsos előre gondoskodni.

A hamburgi menyasszony. Néhány évi pihentetés után vasárnap este új betanulással a új szereposztással fog színpadra lépni a leghatásosabb magyar operetta a Hamburgi menyasszony. Zöldhagy Anna, Neményi Lili, Dajka Margit, Réthelyi Ödön, Ihász Aladár, Leóvey Leó fogják ezúttal a Hamburgi menyasszony szerepeit játszani.

Cifra nyomorúság. Az új magyar drámák ciklusának negyedik estje hűtőn lesz. A nyolcvanas évek legheirősebb darabja Cifra György Cifra nyomorúsága fog új szereposztással gondos előkészületek után.

Mézeskalács-délután. Hetedik előadás lesz vasárnap délután a diadalmas sikert Mézeskalácsnak. Ezt a délutáni előadást kivételesen rendez esti helyekkel tartják meg.

Gyermek előadás olcsó helyekkel. Vasárnap délelőtt fél tízenegy órákor a Mamupipőke kerül színpadra olcsó helyekkel.

A MAGYAR SZÍNHÁZ EGYETEMES MŰSORA

Csütörtök d. u. fél 4-kor: A biboros. [A Szent Mihály templom harang-alapjának gyarapítására. Rendes esti helyekkel. Sorozat 89]

Csütörtök este 8-kor: Cigányserlelem [Leonard második vendéglátóival. Baranyay Jolánnal, Zöldhagy Annával, Neményi Lilivel, Ihász Aladárral, Bérlétszintetben, főlemelt helyekkel. sorozatszám 88]

Péntek: Kék maur [Leonard harmadik vendéglátóival, Zöldhagy Annával, Erényi Békával, Binyász Istvánnal. Napibérlet 20, szám B, sorozatszám 88]

Szombat d. u. fél 4-kor: Traviata [Baranyay Jolán és Szabó Zoltán föllépésével]

Szombat este 8-kor: Luxemburg grófja [Leonard busz föllépése jársi vendéglátóival. Zöldhagy Annával, Neményi Lilivel, Ihász Aladárral, és Leóvey Leóval. Bérlétszintetben, főlemelt helyekkel. sorozat 88]

Vasárnap d. e. fél 11-kor: Hamupipőke [Gyermek-előadás, mérsékelt helyekkel. sorozat 89]

Vasárnap d. u. fél 4-kor: Mézeskalács [Operettújdonosság 7-edzer. Rendes esti helyekkel. Sorozatszám 80]

Vasárnap este 8-kor: A hamburgi menyasszony [Operette repriz új szereposztással a új betanulással. Napi bérlet 21 szám A, sorozat 91]

Hétfo: Cifra nyomorúság [Az új magyar drámák sorozatának negyedik estje. Premierebérlet 10 szám]

MOZGÓK MŰSORA

Select-Mozgó. Csütörtök, október 16. Premier. A Maxim mulató csillaga. Rendkívül pikáns szalonvígjáték 6 felvonásban. Feydeau Georges ismert darabja után. Főszerepben az ismert művész: P. Menchelli.

Uránia-Mozgó. Csütörtök, október 16. Premier. A szíren. Océan-buvarok. Nagy szenzációs kalandor dráma 6 felvonásban, a buvárok életéből. Filmre alkalmazva Octav Feuillet regénye után.

Apollo-Mozgó. Csütörtök, október 16. Harry Piel. A titokzatos club. Szenzációs dráma az apácák életéből 5 felvonásban. Főszerepben a híres Harry Piel.

Páris Lyon Zürichi

bevásárlás utamról vissz-
szoérkoztom és tudomá-
sára adom a t. vevőkö-
zönségnek, hogy az

ősz és téli divatújdonosságok

sima és kockás sző-
vetek, himalay posztók
és velourok, mintás ma-
roccainek, brocatok,
plüssök, bársorgok,
carakülok

a legnagyobb választék-
ban raktárba érkeztek,

férfiszőrvetek

antik és modern butor-
kalmék nagy választék-
ban. Az alantli olcsó árak-
ra külön is felhívom a t.
vevőközönség figyelmét:

1 m. ruhaszövet . . .	lej	29
1 m. fanel [jó mosó] . . .	lej	29
1 m. vászon . . .	lej	29
1 m. férfiszövet [140 cm. széles] . . .	lej	195

Tisztelettel:

Szabó Jenő

divatkülönlegességek
nagyáruháza
C. Regele Ferdinand 5.

Telef. CLUJ Telef.
4-79 4-79

APRONIRDETÉSEK

Bizsari konyhai egy sz. 2. - vasár betűvel 8. - lej. Leg-
nagyobb apronirdek 10 lej. Apronirdeknek 50% kedvezmény

Veszek nagyban, va-
gontételben is zsirt, szalo-
nát, babot, aszalt szilvát,
szilvalekvárt, bizott serté-
seket. Leveleket Garan-
tált áru jellegére a kiadó
továbbit. 7968

ביא דער היינטיגער תי
איז דער פאסטען איינעם
מיכטיגער דרוק מלמד
ע' בערעסער.
Talmud Thora Gherla.
7974

Puhafaszakma minden
ágában, fűrésznél, erdő-
bezelésnél, valamint anyag-
raktárnál jártas tisztviselő
állást keres. Megkeresése-
ket „Hű leszek” jellegre
kiadóba kérek. 7976

Gyermektelen házaspár
1-2 szoba konyhás, lehe-
tőleg fürdőszobás lakást
keres. Ajánlatokat Lloyd
Expresshez, Str. Memo-
randului 24. alá kér. „Há-
zaspár” jellegre.

Román nyelvleckéket
ad és alsóosztályú közép-
iskolai tanuló tanítását vá-
lalja ellátás ellenében fü-
iskolai hallgató. Cim: Ar-
pád-u. 13. Simonné.

„Elite”
cipő-
üzletben
legelőgásabb s legol-
csóbb cipőket vásárol-
hatja. Cluj, Cal. Reg.
Ferdinand 65.

Is érjük mindenttt **Pierreönborotválókést**
a feltömlőhatatlan
Valóságos gyönyörűség. Svéd acélszűttel keverve.
Darabja 8 lej. Központ: Bukaresti, Str. Doniei 1.
Rudolf Morse No 100

Faszakmában jártas,
érettségizett fiatalember,
ki a román, magyar, né-
met és szláv nyelveket
kírja, iroda vezetését is
vállalja, valamely fa vál-
latnál állást keres. Aján-
latok „Perfekt gyorsíró”
jellegre a kiadóba, 7973

12-13 éves fi-gyermek
teljes ellátást kaphat. Cim
a kiadóban.

MUNWALD

Cluj, Str. Vlahuta (volt
Solaj-n.) 3. Telefon 147.

Újvesziszolda és tükör-
gyár. Táblatűveg raktár
és üvegozsi vállalat.
Hibás tükrök újrafon-
sorozása. 1700

Egy szoba konyha mel-
lé helyiségekkel, új épü-
letben fiatal zsidó ház-
aspárnak azonnal kiadó. Cim
„Lebeda” Calea Victoriei
No 10.

Jó kőser házi koset kap-
ható Kornis-u. 8. 7977

Egy butorozott szoba
két fiatalember részére
kiadó. Kálvin-utca 7.

יש uradalmi tej kap-
ható Elek tejüzemben,
Str. Suluțiu (Viz-utca) 8.

Csakis
Berson

gumisarkot és talpat viseljen! Ruganyos
szál járást, olcsó és növeit cipője tartósságát.

Orth. כשר

Figyelem!

Orth. כשר

Megnyilt Bucurestben a város legforgalmasabb helyén egy
szigoruan orth. כשר étterem, három elsőrangú, legmodernebben
berendezett terem áll a tisztelt közönség rendelkezésére.

Kérjük a tisztelt vendégeket, hogy győződjenek meg kitűnő
konyhánkról, tiszta és gyors kiszolgálásról.

Az étteremben בנין

Restaurant orth. כשר Princiar
igazgatósa (Hotel Princiar)
Bulvard Elisabeta No 17.

Ha Bukarestbe jön,
látogassa meg a

SELECT S.A. R.

Calea Victoriei No 48.

cukrászda és falatozó

fényes helyiségeit.

Elegáns szalonok a fel-
emeleten. Állandó kiszol-
gálás reggel 7 órától éjjel
1 óráig. Tea, tejeskávé
stb. mindig kapható.

Külön engros-osztály!

Esküvőkre, eljegyzésekre
s ünnepekre megren-
delések elvállaltak. Ga-
rantált csomagküldemé-
nyek Magyarország bá-
r mely részébe.

Zsák

Zsineg

HAYAS DEZSŐ
TIMISOARA

Kötél

Dílexportőrök figyelmébe!

Új papirzsákok, vám alá nemesnek

Kaphatók míg a 16lej Banca Centrala
készlet tart, drlja Cluj, gabonaosztály

Pályázat

Curtioi (Kürtöci) Ier. hitközségnél végkielégítés
folytán egy metszbi állás megüresedett, azonnali
ajánlatot kérünk. Fizetés megegyezés szerint. Ter-
mészetbeni lakás és nagy kert. Elnökség

Pályázati hirdetőmény

A dévai aut. orth. izraelita hitközségnél egy
hitoktatási állás azonnal betöltendő.

Pályázhatnak, akik hosszabb tanítói gyakorlat-
tal bírnak, szigoruan vallásos életmódot folytatnak
s akik — mivel a hitközségi jegyzői teendőket is
végeznők kell — a román államnyelvet szóban és
írásban bírják.

Fizetés megállapodás szerint; utiköltség csak a
meghívotaknak térítetik meg.

Pályázatok folyó év október hó 25-ig aláírett-
hoz bekuendőek.

Dava, 1924 október 6-án.

Dr. Szegő Ernő,
iskolaszéki elnök h.

Cukorka, csekoládé, gyümölcs, hal- és kus-
kenzervek csak a Str. Jorga (v. Jókai-utca)
No 28. szám alatt

október hó 15-én megnyílló

DARIUS

cukorka és csemege áruaktárnál

szereshetők be. Eladás nagyban és kicsiny-
ben a legzolidabb árak mellett. Sirocco 286

Legjobb harisnya

kapható Sándor Testvéreknél Cluj.
Ca ea Regele Ferdinand (v. Wesselenyi-u.) 18.
Nagy választékban érkeztek jumper, szelvények,
hárászok, smirna és perza fonalak. Legjobb
bevásárlási forrás. Sirocco 84

Double raglanok

férfi- és fiuruhák

M. Neumann

cégnél Cluj, Piata Unirii
14.